לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה כא.

משכירין להם בתים. ולא גזרינן אטו מכירה דלא נמי אמי לידי מכירה לא עבר אדאורייתא דכי כתיב לא תתן להם חן וחנייה[1] בא"י כתיב דמשיגת מכירה ומיהו מכירה לכתחילה לא דגזרינן משום מכירה דאכן ישראל: **אבל לא שדות וחולה לארץ.** דמרחק וליכא למיגזר מכירה דהתם אטו מכירה דא"י: **מוכרין בתים ומשכירין שדות.** אבל מכירה דשדות לא כיון דליכא תרתי גזרינן: טעמא דרבי יוסי מפרש בגמ': **אף במקום שאמרו להשכיר.** בתים לא לבית דירה אמרו אלא לאשתמושי בהו בגיני ומיבנא: **מפני שנקראת על שמו.** והרוחה שמתממין בשבת אומר שהבנינים שלומין של ישראל הן: **גמ' מוכח סדר הוא.** ולא תוכח הבית הלכך ליכא אפקעתא דכתיב ביתך[2] דרך ביתאך[2] אלמא למי שנכנס ויוצא לתוכה אזהר רחמנא: **היא גופא גזירה.** שכירות אטו מכירה: **והא שכירות שדות דסוריא דגזירה לגזירה היא.** דקסר"ד משום שכירות דא"י איתסר: **שמיה כיבוש.** ונמכירה דסוריא איכא איסורא בין בתים בין שדות הלכך שכירות שדות דסוריא לאו גזירה היא משום מכירות שדות דלאו גזירה היא אלא אדאורייתא ומיהו לא אתמור הא רבנן למיגזר שכירות דבתים אטו מכירה: **אבל שדות דליכא פרסי גזרו.** שכירות אטו מכירה: **וכתו"ל כו' שדות דליכא כהו פרסי גזרו כהו רבנן.** דמשכירין ולא מוכרין משום מכירה דא"י: **רבי יוסי אומר כא"י משכירין להם בתים.** ולא גזרינן אטו מכירה: אבל שדות דליכא במכירתן תרתי לאיסור' גזרינן שכירות אטו מכירה: ה"ג **קסבר כיבוש יחיד לאו שמיה כיבוש.** הלכך ליכא איסורא במכירת בתים: **שדות דאיכא כהו פרסי גזרו כהו רבנן.** מכירתן בסוריא אטו מכירה דא"י: **וניחוש דלמא אויל אתי ישראל.** דשכיח ליה לזבוני לחד עובד כוכבים ומזבין להאי יחיד: **ואזיל.** האי עובד כוכבים ומזבין לה לתרתי פלגי לתרי ומעכב השלישית לעצמו ואיכא שכונה: **מיפקדינן** גרסינן: **אלפני דלפני כו'.** כלומר לכולי האי לא מיישינן: וסתמא

ומזבין לה לתרי [1]**אמר אביי** [2]**אלפני מפקדינן אלפני דלפני לא מפקדינן: אף במקום שאמרו להשכיר:** מכלל דאיכא דוכתא דלא מוגרי וסתמא

הא אמר רב משרשיא מזוזה חובת הדר היא. פירוש ומ"כ אין לגזור בהו שכירות אטו מכירה דמכירה לא מפקע לה ממזוזה אבל בשדות במכירה מפקע להו ומעשר ויש מפרשים דאתיא אפי' למ"ד אין קנין לעובד כוכבים בא"י להפקיע מיד מעשר בסוף השולה (ניטין דף מז. ושם ד"ה אמר) דמ"מ חשובה הפקעה מה שהיא עתה ביד עובד כוכבים והוא זורעה שאינו מפרש ממנה מעשר נמצא שאין מקיימין בזה השדה מצוה המלויה בה אבל בית אין כאן הפקעה מפני שאין הבית עצמו מייב כיון שאין ישראל דר במוכו ולא נהילא דא"כ מאי קאמר בסמוך לרבי יוסי שדה דאית ביה תרתי גזרו רבנן שכירות אטו מכירה הלא בשכירות גופא (לא) [1]ליכא תרתי דבשכירות גופיה ליכא הפקעה ממעשר שלא יעשר העובד כוכבים מאותה תבואה ועוד קשיא דלשון הפקעה משמע שמפקיע המיוב לגמרי מן הקרקע וכאן אין הפקעה גמורה כיון דאין קנין שהרי גם עתה שהוא ביד העובד כוכבים אם יחלש בה ישראל תחתיב [2]כמ"ד יש קנין וכשמוכרה לעובד כוכבים הוא מפקיעה ממם ממעשר שאפילו יחלש ישראל לא יתחייב במעשר אבל בית ודאי אינו מפקיע מן המזוזה דאפי' לא ימכרנו לעובד כוכבים אלא שלא ידור בו ישראל אין כאן חיוב מזוזה מן התורה ואפילו אם שכרה ישראל אחר ודר בתוכה דהכי קיימא לן דהא אמרינן פרק התכלת (מנחות דף מד. ושם ד"ה טלית) השוכר בית בחו"ל כל ל' יום פטורה מן המזוזה מכאן ואילך חייבת בא"י חייבת מיד מכל מקום אין חיוב זה מן התורה דמדאורייתא פטורה לעולם דכתיב ביתך ולא של אחרים ואף על גב דדרשינן ביתך ביאתך להניחה ביומן דרך ביאה מ"מ תרי ביתך כתיבי אבל רבנן הוא דחייבוהו לאחר ל' יום מפני שהיא נראית כשלו מידי דהוה אטלית שאולה דכל ל' יום פטורה מן הציצית וה"ה לעולם מן התורה משום דכתיב בסותך ולא של אחרים וכבנן הוא דגזרו לאחר ל' יום מפני שנראית כשלו:

קסבר כיבוש יחיד שמיה כיבוש. הקשה הר"ר אלחנן דבפ"ק דגיטין (דף ח. ושם) היכא דקתני בג' דרכים שותה סוריא לארץ ישראל ובשלשה דרכים לחו"ל אמאי לא תשיב הא מילתא דהכא דבמכירת בתים ושכירות שדות שוות לא"י ובשכירות בתים שוות לחולה לארץ דהא אפילו בחדא פליג התם דקאמר עפרה עמה כחו"ל והרוצה ליכנס לה בטהרה יכנס בא"י ואומר ר"י דתני ושייר ואע"ג דנתיה תנא (ב) מ"מ איכא למימר תנא ושייר כדאשכחנא בהרבה מקומות[3]: **כיבוש** יחיד. פ"ה שלא היה שם אורים ותומים ושפיר רבנן ויומר נראה כמו שפירש הר"ר יצחק מהרפוט דכל מה שבכם יחיד כגון יחיד בן מגשה אינו א"י אבל קשיא דאי מא"י הוא אין זה קרוי כיבוש יחיד ואם מחו"ל הוא אפי' היו שם שפיר רבנן קרוי כיבוש יחיד לכך נראה כל שאין לו רשות לבנות נקרא חו"ל דכל זמן שלא בנה כל א"י לא היה לו רשות לבנות אולה לארץ והכי איתא בספרי פרשת עקב כשבנה דוד ארם נהרים ואלים אמר לו הקב"ה סמוך לפלטין שלך לא בנית ואתה הולך ומבנה אולה לארץ שנאמר ואת היבוסי יושב ירושלים וגו'[4]: **אלפני** דלפני לא מפקדינן. האי מימנא בעלמא הוא כלומר לכולי האי לא מיישינן א"נ כיון דאיסור שכונה שלא יבא היתר לישראל קרי ליה מכשול לפני עור: **אף** במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו וכו'. יש לפקפק על מה היו קומכים בני אדם למכור ולהשכיר בתים לעובדי כוכבים ואף לבית דירה ויש רוצים להביא ראי' להתיר מדמניא בתוספתא (פ"ב) כאן וכאן לא יבשיר אדם ביתו לעובד כוכבים מפני שיהיו שמכנים לתוכה עבודת כוכבים אפ"ה משכירין להם אחוות ואולרות ופונדקאות אע"פ שידוע שמכנים לתוכו עבודת כוכבים משמע הטעם משום שמחלק בין מקום שמכנים עבודת כוכבים בקביעות בין שאינו מכנים והכא שאומר אינו מכנים עבודת כוכבים בקביעות שרי ולפי זה נעת[5] שהעובדי כוכבים שבינינו אינם מכניסין לבתיהם עבודת כוכבים בקביעות אלא כשיש שם מת או שנוטה למות וגם אותה שעה אינן עובדין לאותם מותר אבן משם אין ראיה גמורה כי יש לתלות טעם דאיתר דאחוות ואולרות דשמא לא אסרה התורה אלא בבית העשוה לדירה דכתיב בה תבית תועבה אל ביתך ולשם אפילו דרך ערבי אסור אבל אותם בתים שאינם עשויים לדירה לא אסרה תורה ולהכי שרי אחוות ואולרות וכיונו מיים כהן היה מביא ראיה להתיר מדגרסינן בירושלמי אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו הא במקום שנהגו למכור מוכר אף לבית דירה ומשכיר אף לבית דירה והיה נראה לו הטעם דבחוץ לארץ לא מיקרי ביתך אלא בארץ וקשו הא עובדא מדא כי אין נראה לר"י שיגרע ישראל בחוץ לארץ מעובד כוכבים דאפילו למ"ד אין קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל בחולה לארץ מיהא יש לו קנין ועוד קשה לרבי יהודה דגבי מזוזה דכתיב ביתך הכי נמי מיתא דמי שיש לו בית בחולה לארץ

מסורת הש"ס

[1] [נעיל טו. פסחים ו.], [2] פסחים ד. כ"מ קפ"ג, [3] [ביצה נ. ועיין], [4] [ניטין מ:], [5] [עי' תוס' יומא מכ: ד"ה קחם וכו' מה שהיתה בקושיא], [1] [נעיל יד.], [2] [לסם תמיה רש"ס], [3] [דברים ו'], [4] [יומא יא:], [5] ליכא לאיסורא דבשכירות כל"ל [ל"ס], [6] [עי' תוספות ב"ב דף ד"ה הכוא כו' לדמתן], [7] [ע' תוס' מנחו' יח: ד"ה מנין], [8] [וע"ע תוספות ניטין ח. ד"ה מיבוס],

[1] נכ"מ: עתה],

תורה אור השלם

1. וְלֹא תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ וְתָעֵב תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי חֵרֶם הוּא: דברים ז כו

2. לֹא תַקְלֵל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: ויקרא יט יד

גליון הש"ס

גמ' א"ש הלכה בר' יוס'. עי' לעיל דף ז' ע"א תוס' ד"ה פשיטא:

הגהות הב"ח

(א) תוספות ד"ה הא אמר וכו' הלא כשכירות נופא אע"ג דליכא תרתי דנכסיהו' ליכא משום חגיית קרקע מ"מ ליכא הפקע' ממעשר: (ב) שם ד"ה קסבר וכו' מ"מ ליכא למימר. נ"ב וכ"כ תוס' בקידושין דף סז ע"ב ד"ה והא וע"ע גמ' מכות דכ"ח ע"ב:

מוסף רש"י

לא לבית דירה אמרו. אף במקום שהתירו להשכיר לא לבית דירה התירו אלא להעמיד בו בהמות ועבדים ולא שדור הוא בה (פסחים ו. וכעי"ז לעיל מז.). מזוזה חובת הדר הוא. דדרשינן (מנחות לד.) ביתך, דרך ביאתך, למי שבתם ויוצא לה, זה הדר בה (ב"מ קא:) לפי שהיא משמרתו (פסחים ז.). גזרה לגזרה. הא דאמרינן בכולי הש"ס שאין נחלין גזרה לגזרה, מהאי קרא נפקא ושמרתם את משמרתי, עשו משמרת לשמר גזרה לשמרתי לתורתי, ולא משמרת לשמרתם, שלא יעשו גזרה לגזרה (ביצה ב:). כיבוש יחיד. דיחד, שלא היו כל ישראל ביחד בדרך שהיו בבנות יהושע שהיו בולם וכבשוה לגורל כל ישראל קודם אלוקה, אבל דוד לא בבש אלא לגורלו (גיטין ח:).

עין משפט נר מצוה

קו א מיי' פ"י מהלכות עבודת כוכבים ה"ג סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סימן קנא סעיף ח:

קו ב מיי' שם הלכה ד טור שו"ע שם סעיף י:

קח ג מיי' פרק ה' מהלי' מחזה הלי"א סמג עשין כג טור שו"ע יו"ד סימן רלא סעיף כ:

קט ד מיי' פ"ח מהלי' תרומות הל"ב

ועי"ש:

קי ה ו ז מיי' פ"י מהלי' עבודת כוכבים הל"ג סמג לאוין מה טור שו"ע יו"ד סי' קנא סעיף ט:

רבינו חננאל

צריך לומר שדות: [גמ'] גזרי' שכירות אטו מכירה ואמרי' מאי עילויה משום דאית בשדות תרתי איסורי חדא דיהבת להו חגייה בקרקע וחדא דקא מפקעת להו מן המעשר בתים נמי הא איכא [חגייה] בקרקע ופקיעת מזוזה ופרקי' מזוזה חובת הדר הוא. בסוריא משכירין בתים לעובדי כוכבים אבל לא שדות ארקיאנא קסבר כיבוש יחיד שמיה כיבוש אע"ג דדור הוא דכבשינהו ארץ ישראל היא שדות דאית בהו [הרי] איסורי כדאמרן גזרי' שכירות אטו מכירה בתים דליכא בהו אלא משום חגייה בקרקע בלבד לא גזרו שכירות אטו מכירה. בחוצה לארץ מוכרין בתים כו' ר' יוסי אומר אף בארץ ישראל משכירין להם בתים ובפורי מוכרין להם בתים ומשכירין שדות ובחוצה לארץ מוכרין אלו ואלו לר' יוסי שדות בא"י דאית בהו תרתי גזור רבנן שכירות אטו מכירה בתים לא גזרו בהו בשכירות בסוריא קסבר ר' יוסי כיבוש דיחיד לאו שמיה כיבוש ואינו א"י מכירת בתים דליכא אלא חדא ושכירות שדות אע"ג דאיכא תרתי לא גזור רבנן ולא גזור אלא מכירת שדות בלבד: ובתו"ל מוכרין להן אלו ואלו אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי ובלבד שלא יעשם שכונה. תנא אין שכונה פחותה מג' בני אדם וניחוש דלמא האי דזבנת ליה אזיל ומזבין לאחרים והוו להו שכונה ופרקי' לפני עור לא תתן מכשול מפקדינן לפני דלפני לא מפקדינן: [פ"ק] אף במקום שאמרו להשכיר

משכירין להם בתים אבל לא שדות ובחו"ל מוכרין להם בתים ומשכירין שדות דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר [a]בארץ ישראל משכירין להם בתים אבל לא שדות ובסוריא מוכרין בתים ומשכירין שדות ובחוץ לארץ מוכרין אלו ואלו [b]אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו מפני שהוא מכנים לתוכו עבודת כוכבים שנאמר [1]לא תביא תועבה אל ביתך ובכל מקום לא ישכיר לו את המרחץ מפני שהוא נקרא על שמו: **גמ'** מאי אין צריך לומר שדות אילימא משום דאית בה תרתי חדא חגיית קרקע וחדא דקא מפקע לה ממעשר אי הכי בתים נמי איכא תרתי חדא חגיית קרקע וחדא דקא מפקע לה ממזוזה אמר רב משרשיא [c]מזוזה [2]חובת הדר הוא: בסוריא משכירין בתים כו': מאי שנא מכירה דלא משום מכירה דארץ ישראל אי הכי משכירות נמי נגזור [d]היא גופה גזרה ואגן ניקום וניגזור גזרה לגזרה והא שכירות שדה דבסוריא דגזרה לגזרה היא וקא גזרינן התם לאו גזרה הוא [e]קסבר כיבוש יחיד שמיה כיבוש שדה דאית ביה תרתי גזרו ביה רבנן בתים דלית בהו תרתי לא גזרו בהו רבנן: בחוץ לארץ וכו': שדה דאית ביה תרתי גזרו בהו רבנן בתים דלית בהו תרתי לא גזרו בהו רבנן: רבי יוסי אומר בארץ ישראל משכירין להם בתים וכו': מ"ט שדות דאית בהו תרתי גזרו בהו רבנן בתים דלית בהו תרתי לא גזרו בהו רבנן: ובסוריא מוכרין וכו': מ"ט קסבר [f]כיבוש יחיד לא שמיה כיבוש ושדה דאית בה תרתי גזרו בה רבנן בתים דלית בהו תרתי לא גזרו בהו רבנן: ובחו"ל מוכרין וכו': מאי טעמא כיון דמרחק לא גזרינן אמר רב יהודה [g]אמר שמואל [h]הלכה כרבי יוסי אמר רב יוסף [i]ובלבד שלא יעשנה שכונה וכמה שכונה תנא [j]אין שכונה פחותה משלשה בני אדם ולחוש דלמא אזיל האי ישראל ומזבין לחד עובד כוכבים ואזיל היאך

אמאי לא תשיב הא מילתא דהכא דבמכירת בתים ושכירות שדות שוות לא"י ובשכירות בתים שוות לחולה לארץ דהא אפילו בחדא פליג התם דקאמר עפרה עמה כחו"ל והרוצה ליכנס לה בטהרה יכנס בא"י ואומר ר"י דתני ושייר ואע"ג דנתיה תנא (ב) מ"מ איכא למימר תנא ושייר כדאשכחנא בהרבה מקומות[3]: **כיבוש** יחיד. פ"ה שלא היה שם אורים ותומים ושפיר רבנן ויומר נראה כמו שפירש הר"ר יצחק מהרפוט דכל מה שבכם יחיד כגון יחיד בן מגשה אינו א"י אבל קשיא דאי מא"י הוא אין זה קרוי כיבוש יחיד ואם מחו"ל הוא אפי' היו שם שפיר רבנן קרוי כיבוש יחיד לכך נראה כל שאין לו רשות לבנות נקרא חו"ל דכל זמן שלא בנה כל א"י לא היה לו רשות לבנות אולה לארץ והכי איתא בספרי פרשת עקב כשבנה דוד ארם נהרים ואלים אמר לו הקב"ה סמוך לפלטין שלך לא בנית ואתה הולך ומבנה אולה לארץ שנאמר ואת היבוסי יושב ירושלים וגו'[4]: **אלפני** דלפני לא מפקדינן. האי מימנא בעלמא הוא כלומר לכולי האי לא מיישינן א"נ כיון דאיסור שכונה שלא יבא היתר לישראל קרי ליה מכשול לפני עור: **אף** במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו וכו'. יש לפקפק על מה היו קומכים בני אדם למכור ולהשכיר בתים לעובדי כוכבים ואף לבית דירה ויש רוצים להביא ראי' מדמניא בתוספתא (פ"ב) כאן וכאן לא יבשיר אדם ביתו לעובד כוכבים מפני שיהיו שמכנים לתוכה עבודת כוכבים אפ"ה משכירין להם אחוות ואולרות ופונדקאות אע"פ שידוע שמכנים לתוכו עבודת כוכבים משמע הטעם משום שמחלק בין מקום שמכנים עבודת כוכבים בקביעות בין שאינו מכנים והכא שאומר אינו מכנים עבודת כוכבים בקביעות שרי ולפי זה נעת[5] שהעובדי כוכבים שבינינו אינם מכניסין לבתיהם עבודת כוכבים בקביעות אלא כשיש שם מת או שנוטה למות וגם אותה שעה אינן עובדין לאותם מותר אבן משם אין ראיה גמורה כי יש לתלות טעם דאיתר דאחוות ואולרות דשמא לא אסרה התורה אלא בבית העשוה לדירה דכתיב בה תבית תועבה אל ביתך ולשם אפילו דרך ערבי אסור אבל אותם בתים שאינם עשויים לדירה לא אסרה תורה ולהכי שרי אחוות ואולרות וכיונו מיים כהן היה מביא ראיה להתיר מדגרסינן בירושלמי אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו הא במקום שנהגו למכור מוכר אף לבית דירה ומשכיר אף לבית דירה והיה נראה לו הטעם דבחוץ לארץ לא מיקרי ביתך אלא בארץ וקשו הא עובדא מדא כי אין נראה לר"י שיגרע ישראל בחוץ לארץ מעובד כוכבים דאפילו למ"ד אין קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל בחולה לארץ מיהא יש לו קנין ועוד קשה לרבי יהודה דגבי מזוזה דכתיב ביתך הכי נמי מיתא דמי שיש לו בית בחולה לארץ

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com